

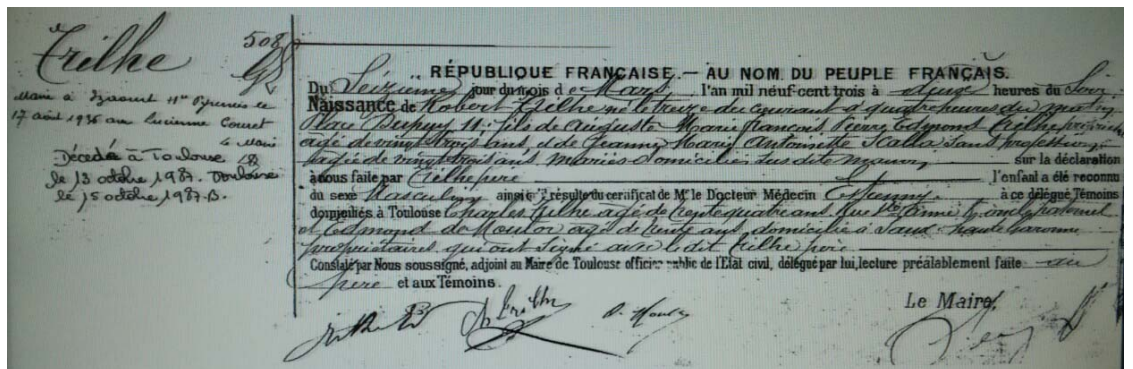

robert trilhe

arquitecte de ràdio andorra

Ara que es compleixen 80 anys de la primera emissió radiofònica al nostre país des de l'emblemàtic edifici de Ràdio Andorra, és un bon moment per vindicar el seu arquitecte: **Robert Trilhe** (1902-1971).

No fa gaire que hem sabut que l'edifici de **Ràdio Andorra**, bastit entre els anys 1937 i 1939, és obra de l'arquitecte occità **Robert Trilhe**, on emprà a fons, per primera vegada al país, el formigó armat tant en forjats com en pilars i jàsseres. La procedència de l'arquitecte no és sobrer, ans al contrari, és determinant en la tria d'aquest material.

TRILHE ROBERT (1902 – 1987)

Formation

Diplômé de l'institut de chimie

Carrière

Robert Trilhe débuta sa carrière à Villemur puis avec Thillet. Il réalisa les bâtiments de Radio Andorre. Il travailla beaucoup en Andorre, dans les Pyrénées (nombreuses constructions autour de Saint-Gaudens). Il était l'architecte des Hôpitaux de Toulouse, réalisant la rénovation de La Grave, avec la création d'une aile supplémentaire. À Purpan, il ajouta un bâtiment. Associé à Balansa. Il cessa son activité en 1974.

Extrait de: Architecture et urbanisme Toulouse 45-75, la ville mise à jour, Edition LOUBATIERES, 2009

Certificat de naixement de Robert Trilhe i l'entrada del registre d'arquitectes de Tolosa., Informacions que devem a la recerca d'en Pere Fiñana.

robert trilhe

arquitecte de ràdio andorra

Un dels extrems que volíem aclarir quan, el 2015 vam guanyar el concurs de *Conservació, rehabilitació i interpretació de Ràdio Andorra*, era l'**autoria del projecte**. Calia vindicar la persona que havia pensat tan magnífic edifici però, sobretot, entendre el perquè d'aquesta construcció en aquell moment, a través de conèixer l'origen i formació del seu autor. D'entrada no se sabia si era obra d'un arquitecte, d'un enginyer, d'un mestre d'obres o res de tot això. La primera notícia la vam trobar en un article d'**Alba Doral** al **Diari d'Andorra** (25 de març de 2016) on es parlava de l'arquitecte **Robert Frilhe**; referència trobada per **Rosa Burgos** en la tesi doctoral d'**Eugeni Giral**: *La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente*.

Vam cercar aquest arquitecte en anuaris francesos sense trobar cap amb aquest nom per aquella època¹. A més, en comprovar que realment no se l'esmentava en la tesi d'en **Giral** vam parlar amb **Burgos**, que inicialment ens va apuntar a l'arxiu de la **Fundació Julià Reig** on **Maria Martí** va fer una recerca sense èxit. En una segona conversa **Burgos** es va dirigir al **Consell General** indicació que vam passar a **Susanna Vela** que finalment va trobar la famosa referència en el llibre d'actes (concretament la del dia 20 de gener de 1953) amb la carta a la qual s'al·ludia. L'entrada al llibre parla d'un tal **FRILHE** i la carta a la qual fa referència l'apunt a **TRILHE**. Aclarit el ball d'inicials que ens havia fet anar de corcoll ja tenim el nostre personatge: l'arquitecte **Robert Trilhe** (1902-1987). Després hem sabut, gràcies a **Pere Fiñana**, que el nostre personatge va tenir una carrera interessant amb edificis destacats com els que va bastir en el campus de la **Universitat de Tolosa**.

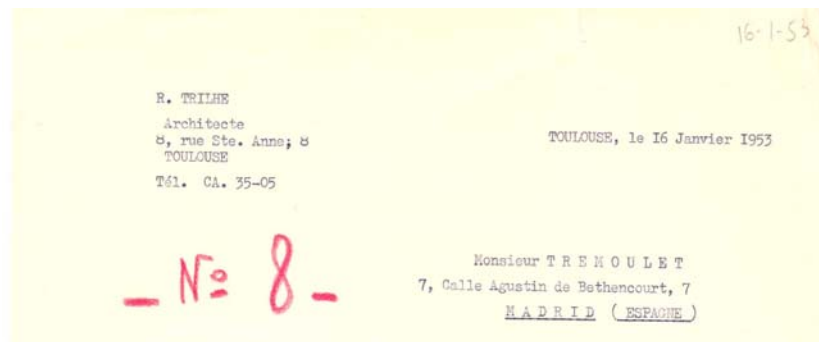
¹ Vam demanar ajuda als nostres amics de la Càtedra de Construcció de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona que van trobar un arquitecte amb aquest nom fent l'estació de Sevilla, però un segle abans. La idea que el nostre Frilhe fos un fill d'aquell no ens va acabar de seduir tot i tenir el precedent de Rafael Guastavino Moreno que va deixar pas al fill Rafael Guastavino Expósito amb el mal de cap que ha generat pels estudiosos d'aquesta nissaga.

robert trilhe

arquitecte de ràdio andorra

Nº.-8.-Carta adreçada a M. Tremoulet, signada per Mr. Trilhe, arquitecte, confirmant que les instruccions per construir Radio Andorra, i els seus honoraris, li han estat satisfets per Mr. Tremoulet i a nom d'ell mateix i del Sr. Kierkonski.

Apunt al llibre d'actes del Consell General que fa referència a la carta de Trilhe (amb F en aquesta entrada). Encapçalament de la carta de l'arquitecte R. Trilhe dirigida al promotor de Ràdio Andorra, M. Tremoulet. Documents de devem a Susanna Vela.

Per tant, teníem un arquitecte francès aixecant un equipament per un compatriota a Andorra que feia servir la tecnologia que triomfava al seu país d'origen. La tria no era casual. Recordem que el formigó armat passa per ser un invent francès atribuït a **Joseph-Louis Lambot** qui el 1844 va construir i provar un vaixell amb d'aquest material que presentarà, com a gran novetat, a l'**Exposició Universal de París** de 1855. Una dècada després, **Joseph Monier** va obtenir diverses patents de formigó armat.

Els laboratoris de R. Trilhe (1962). Trilhe sota la supervisió de N. Le Maresquier i amb la col·laboració L. Soriano (arquitecte nascut a Puigcerdà) i P. de Noyers va aixecar el Centre hospitalari i la facultat de Medicina així com l'escola de veterinària de la Universitat de Toulouse-Rangueil.

Les primeres obres de formigó a Espanya són posteriors i van emprar aquestes patents, com el dipòsit d'aigua de Puigverd a

robert trilhe

arquitecte de ràdio andorra

Lleida que va dirigir l'enginyer militar **Francesc Macià**, posteriorment president de la Generalitat de Catalunya.

L'àmplia sala de transmissors de **Ràdio Andorra** amb les seves magnífiques claraboies són impossible d'imaginar sense el formigó armat i, per poder-lo emprar, calia conèixer bé aquest nou material: les seves característiques, el seu càlcul i la seva execució. Les comprovacions que en fet en l'estructura de l'edifici no deixen dubtes: **Trilhe** dominava el nou material.

Fotos de la sala d'emissors de Ràdio Andorra (arxiu Miquel Sánchez Baños, Aquí Radio Andorra, <http://www.100-ans-de-radio.com>) i detalls de la llosa de formigó massís del sostre de la planta baixa, del forjat amb revoltó i nervi armat de la planta segona i secció d'una jàssera de la sala d'emissors segons les cates que hem fet en l'edifici.

ENRIC DILMÉ
dr. arquitecte

T. +376 869 558 · www.enricdilme.com

Escaldes-Engordany, 5 d'Agost, a dos dies que es compleixin 80 anys de la primera emissió radiofònica al nostre país.